
ДЕРНОВА Т.А.,
викладач, кафедра іноземних мов,
Черкаський державний
технологічний університет,
м. Черкаси, Україна

ІГНАТЬЄВА О.С.,
кандидат філософських наук,
доцент, кафедра іноземних мов,
Черкаський державний
технологічний університет,
м. Черкаси, Україна

РЯБЦЕВА І.А.,
викладач, кафедра іноземних мов,
Черкаський державний
технологічний університет,
м. Черкаси, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ ЯК НОВОЇ ПРОГРЕСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Розглянуто особливості впровадження дистанційної освіти, як нової прогресивної технології навчання іноземної мови студентів технічних спеціальностей. Зосереджено увагу на методичних варіантах застосування мультимедійних засобів навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта, іноземна мова, мультимедійні методи навчання, інноваційний підхід, метод веб-квесту.

Рассмотрены особенности внедрения дистанционного образования, как новой прогрессивной технологии обучения иностранного языка студентов технических специальностей. Сконцентрировано внимание на методических вариантах использования мультимедийных средств обучения.

Ключевые слова: дистанционное образование, иностранный язык,

мультимедийные методы обучения, инновационный подход, метод веб-квеста.

A new approach in teaching and learning foreign languages is described. The attention is paid to the multimedia teaching methods, their characteristic features and peculiarities.

Key words: *distance education, foreign language, multimedia teaching methods, innovative approach, Web-Quest method.*

Постановка проблеми. Орієнтація України на гуманітаризацію освіти та інтеграція вітчизняної системи освіти в європейський простір призвели до перегляду методологічної бази освіти в цілому. Результатом цього стає створення нової системи освіти, в якій особистість є центром взаємозв'язку мови і культури. Сучасні інформаційні технології відкривають нові перспективи для підвищення ефективності освітнього процесу. Серед пріоритетних напрямів розвитку сучасної системи освіти – розвиток інформаційних технологій в системі освіти та широке застосування дистанційної освіти.

Дистанційне навчання – новий етап розвитку сучасної освіти, новий нестандартний підхід до поняття «навчання». Виникнення зазначеного навчання цілком закономірно й обумовлено сучасним етапом розвитку суспільства і науки. Дистанційне навчання ввійшло в ХХІ століття як найефективніша система підготовки фахівців високого рівня. Дистанційне навчання базується на використанні сучасних інформаційних технологій та засобів комунікації (телебачення, відео та аудіо засоби навчання, комп'ютерні мережі).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У контексті вивчення сучасних проблем щодо використання дистанційних підходів у сучасній системі освіти на особливу увагу заслуговують

праці радянських та зарубіжних дослідників: О. Андрєєва, В. Зінченка, І. Булах, В. Овсяннікова, А. Хуторського, П. Федорука, Т. Койчева, П. Шорта, Т. Ніколната ін. Аналізуються зміни, що відбуваються у методиці навчання, а саме визначаються особливості впровадження сучасних мультимедійних технологій під час навчання іноземної мови.

Дистанційне навчання – нова організація освітнього процесу, що базується на принципі самостійного навчання студента та підвищує його творчий та інтелектуальний потенціал за рахунок самоорганізації, прагнення до знань, уміння взаємодіяти з комп'ютерною технікою і самостійно приймати відповідальні рішення. Значимо процеси, які призвели до необхідності використання дистанційного навчання: нові вимоги до освіти; необхідність перепідготовки фахівців різних рівнів; поява та розвиток якісно-нових засобів інформаційних технологій і яскраво виражений процес інформатизації; посилення міжнародної інтеграції та ін.

Слід зазначити, що деякі аспекти використання новітніх мультимедійних технологій навчання, а саме при навчанні іноземної мови професійного спрямування потребують подальших досліджень. Це стосується психологічних передумов використання новітніх мультимедійних технологій навчання у процесі вивчення інозем-

ної мови студентами, умов вибору та функціонування сучасних інформаційних технологій, організації процесу навчання іноземної мови з їх застосуванням. **Метою дослідження** нашої статті є вивчення особливостей дистанційної освіти, дидактичних можливостей та методичних варіантів застосування мультимедійних засобів навчання, а також з'ясування рівня інтенсифікації процесу вивчення іноземної мови професійного спрямування за рахунок використання нових інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання - динамічне. Однією з основних (але не єдиною) визначальних характеристик дистанційного навчання є підвищений рівень інтерактивності, що особливо виявляється у використанні комп'ютерних технологій. Розвиток інформаційних технологій позначився на всіх сферах людської діяльності. У найближчому майбутньому від рівня інформаційної культури молодого покоління залежатиме науковий, технічний, виробничий, соціально-економічний потенціал будь-якої держави та рівень добробуту її народу. На шляху інформатизації суспільства і всебічного поширення глобальної комп'ютерної мережі Інтернет стає зрозумілою необхідністю використання мультимедійних технологій в освітньому процесі на сучасному етапі.

Актуальність дослідження проблеми використання інноваційних технологій під час навчання іноземної мови студентів технічних вузів обумовлена соціальними потребами в спеціалістах з високим рівнем знань іноземної мови.

Для забезпечення доступу до комп'ютерних технологій студент, як правило, закріплюється за місцевим центром дистанційного навчання (навчально-консультаційного пункту

(НКП)).

Для організації контактів, ініціювання яких може здійснюватися будь-яким учасником освітнього процесу як у режимі реального часу, так і шляхом різночасної (асинхронної) комунікації, використовуються різні інформаційно-технічні засоби: мобільний телефон, електронна пошта, програмні засоби взаємодії в середовищі WWW-серверів, комп'ютерна відео конференція тощо. Відмітимо, що дистанційне навчання є перспективним методом отримання освіти ізольованими сільськими студентами, студентами зі специфічними вимогами чи особами, нездатними досягти поставленої мети іншим способом.

Засоби телекомунікації, які включають електронну пошту, можуть надавати в навчальних цілях величезні можливості:

- оперативну передачу інформації будь-якого обсягу та виду на різну відстань;
- інтерактивність та оперативний зворотній зв'язок;
- доступ до різноманітних джерел інформації;
- організацію спільних телекомунікаційних проєктів;
- запит інформації будь-якого питання через систему електронних конференцій.

Використання мультимедійних технологій сприяє розвитку конструктивного, алгоритмічного мислення завдяки особливостям спілкування з комп'ютером;

- розвитку творчого мислення за рахунок зменшення частки репродуктивної діяльності;
- розвитку комунікативних здібностей на основі виконання спільних проєктів;
- формуванню вмінь прийняття оптимальних рішень у складній

ситуації (під час комп'ютерних ділових ігор і роботи з програмами-тренажерами);

- розвитку навичок дослідницької діяльності;
- формуванню інформаційної культури, вмінь здійснювати обробку інформації (при використанні текстових, графічних і табличних редакторів, локальних і мережних баз даних).
- підготовці спеціалістів у галузі інформаційних технологій;
- підготовці студентів засобами педагогічних та інформаційних технологій до самостійної пізнавальної діяльності.
- підвищенню ефективності та якості процесу навчання за рахунок реалізації можливостей інформаційних технологій навчання;
- виявленню та використанню стимулів активізації пізнавальної діяльності;
- поглибленню міжпредметних зв'язків за рахунок використання сучасних засобів обробки інформації при вирішенні завдань різних предметних галузей [5].

Від традиційних форм дистанційне навчання відрізняють наступні характерні риси: модульність; рівнобіжність; інтернаціональність; безперервність; відкритість; гнучкість; паралельність; асинхронність; рентабельність; ефективність; охоплення або масовість; соціальна рівноправність; економічність, технологічність, саморозвиток особистості.

Дистанційна освіта, як і будь-яка інша система освіти, має мету, зміст згідно з навчальними програмами, специфічні методи, організаційні форми, засоби навчання. Вибір форм і методів навчання в умовах дистанційної освіти зумовлений певними тех-

нологічними особливостями навчального процесу. Дистанційне навчання має бути цілісним, синтетичним, інтегрованим, гнучким, із широким застосуванням нових інформаційних технологій.

Як показує практика, використання інформаційних технологій та Інтернету під час навчання іноземної мови сьогодні активно впроваджується в вузах. Сучасні комп'ютерні телекомунікації здатні забезпечити передачу знань і доступ до різноманітної навчальної інформації нарівні, а іноді й набагато ефективніше, ніж традиційні засоби навчання. Експерименти підтвердили, що якість і структура навчальних курсів, так само як і якість викладання при дистанційному навчанні, найчастіше набагато краще, ніж при традиційних формах навчання. Нові електронні технології, такі як, інтерактивні електронні дошки, мультимедійний гіпертекст та ін., можуть не тільки забезпечити активне залучення студентів у навчальний процес, але й дозволяють управляти цим процесом. Гіпертекст (hypertext) — технологія роботи з текстовою інформацією, що дає змогу встановлювати асоціативні зв'язки — «гіперзв'язки» — між окремими термінами, фрагментами, статтями в текстових масивах і завдяки цьому дозволяє не тільки послідовну, лінійну обробку тексту, як при звичайному читанні, а і вільний доступ, асоціативний перегляд відповідно до встановленої структури зв'язків. Роботу в гіпертекстовому середовищі можна порівняти з читанням енциклопедії: зустрівши в тексті незнайомий термін, читач переходить до сторінки, де з'ясовується це поняття. Після прочитування уточнюючого матеріалу (який, у свою чергу, може включати поняття, які теж потребують уточнення), повертається на вихідну позицію і

продовжує читання [4].

Інтерактивні можливості, які використовуються у системі дистанційного навчання, дозволяють налагодити й навіть стимулювати зворотний зв'язок, забезпечити діалог і постійну підтримку, які неможливі в більшості традиційних систем навчання. Отже, впровадження дистанційного навчання відкриває нові перспективи для студентів [3].

Відмітимо, що електронний посібник є однією з нових інформаційних технологій, які використовують при навчанні іноземній мові в навчальному процесі. Електронний посібник передбачає таку структурування навчального матеріалу, яка повинна бути віддзеркаленою розвиненою системою гіперпосилань, включення до підручника моделюючих програм з метою проведення навчальних досліджень на основі комп'ютерних експериментів, систем і тематичних та підсумкових тестів, завдань для самостійної практичної роботи тощо.

Слід зазначити, що будь-яка нова форма навчання, у тому числі дистанційна, вимагає створення психологічної бази, без якої не можна говорити про якість навчального процесу.

Принцип педагогічної взаємодії дає змогу викладачу під час навчального процесу надавати психологічну підтримку слухачам і формувати їх мотиваційно-ціннісні установки, у тому числі й на самореалізацію та бажання вчитися.

Успішність дистанційного навчання залежить також і від організації матеріалу. Дистанційні мовні освітні програми – це унікальна можливість отримати додаткову освіту або відновити свої знання іноземної мови. Основна мета дистанційної освіти у вивченні іноземної мови полягає в наданні можливості усім бажаючим

удосконалювати, поповнювати свої знання іноземної мови та отримати атестат про освіту або сертифікат на основі результатів відповідних іспитів. За допомогою дистанційного навчання можливо вивчати іноземну мову "online" в зручний, вільний від роботи час.

Зазвичай курс дистанційного вивчення іноземних мов включає декілька рівнів: базовий курс іноземної мови, курс іноземної мови за професійним спрямуванням; курс вивчення другої іноземної мови; курс поглибленого вивчення іноземної мови; бізнес-курс іноземної мови; наукова іноземна мова (для наукових співробітників, референтів тощо); курс країнознавства, культурології.

Сьогодні в мережі Інтернету існує велика кількість курсів з вивчення іноземних мов та широко застосовуються такі інтерактивні мультимедійні програми як "Learn and Speak English", "Trolley Dash", "Sing and Learn English", "Bridge to English", "Triple Play Plus", "American English We Talk Business", "My First ABC", "A Map Guide to the USA", "All London", "Bridge to English", "English. Step By Step", "A Map Guide to Ireland and Great Britain", "TOEFL Test", "English. The Way to Perfection", "English Grammar in Use", "Hangman" та ін.

Інформаційні технології, зокрема мультимедіа-технології, метод веб-квесту (WebQuest) також набули широкого застосування при вивченні іноземної мови. Зазначимо, ця технологія створена у США у 1995 році дослідниками Б. Доджем і Т. Марчем, які вперше визначили методичні вимоги для гіпертекстового веб-квесту. Мультимедійні технології та мультимедійні програмні продукти розглядаються сьогодні в навчальному процесі в декількох аспектах: як предмет вивчен-

ня студентом; як інструмент студента для досягнення поставленої викладачем мети; як інструмент викладача у його роботі. WebQuest – це сукупність декількох видів пошукових завдань, у яких інформація, що використовується студентами, походить з Інтернету. Тобто це вид роботи, яка ґрунтується на ресурсах Інтернету як на основному джерелі інформації. Отже, веб-квест – це організований вид дослідницької діяльності, для виконання якої студенти здійснюють пошук інформації в мережі за вказаними викладачем адресами. Вони створюються для того, щоб краще організувати час студентів, щоб використовувати отриману інформацію в практичних цілях і щоб розвивати вміння критичного мислення, аналізу, синтезу та оцінювання інформації [8].

Наведемо приклади, на заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням, студенти факультету комп'ютеризованих технологій машинобудування і дизайну (ФКТМД), спеціальність «Металорізальні верстати» та «Теплоенергетика» Черкаського державного технологічного університету (ЧДТУ) вивчають таку лексичну тему як «Матеріали. Властивості матеріалів. Особливості їх використання.» (Unit 5/6 Materials. Their Properties and Uses.) за підручником *Engineering written by L.White. – Workshop. – Oxford University Press, England, 2013. – 43 р.* Засвоюючи цю тему, студенти вивчають інформацію про різновиди матеріалів (Aluminum, Plastic, Copper, Cement, Cardboard etc.). На прикладі цієї лексичної теми викладач має широкі можливості подачі нового матеріалу з використанням інноваційних комп'ютерних технологій.

При використанні електронної інтерактивної дошки, викладач може подати інформацію про кожен окре-

мий матеріал різним кольором. За допомогою комп'ютерної програми PowerPoint можливо розробити нескінченну кількість лексичних вправ на засвоєння цієї теми. Якщо студенти не впевнені в перекладі хоча б одного із словосполучень, то вони можуть почати дискусію, обговорюючи іноземною мовою різні матеріали, та переклад словосполучень. Це можна зробити і без мультимедійних технологій, але саме вони сприяють візуалізації та структурності вправ, а це, в свою чергу, підвищує мотивацію та зацікавленість студентів, а також осучаснює процес навчання, робить його цілеспрямованим, активним та доступним.

З іншого боку, вже ознайомившись з новою лексичною темою, а головне засвоївши нову вузькоспеціалізовану лексику, студенти можуть переходити до більш широкого спектру лексичних завдань. Наприклад, маючи перед собою на екрані схему властивостей того чи іншого матеріалу студенти повинні описати його, даючи повну характеристику та зазначити особливості механізму роботи приладу, до складу якого входить зазначений матеріал. Для практики письма, викладач може дати студентам письмове завдання описати той чи інший матеріал, дивлячись на екран, де є схема та, можливо, ключові слова. Для практики діалогічного мовлення можна запропонувати студентам (перед цим поділивши їх на підгрупи) перелічити переваги та недоліки того чи іншого матеріалу та переконати опонентів, що саме цей матеріал є більш надійним та екологічно-чистим.

На заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням за допомогою комп'ютера, а саме мультимедійної презентації, студенти можуть ознайомитись з особливостями переробки матеріалів та із сучасними «ро-

зумними матеріалами». Проглянувши відеофрагменти про використання «розумних матеріалів» та переробку матеріалів на підприємствах, студенти можуть з'ясувати поняття «технологічний процес». Слід зазначити, що перед початком роботи над презентацією необхідно досягти повного розуміння того, про що йтиметься. Презентація повинна бути короткою, доступною і композиційно завершеною. Її тривалість за сценарієм повинна складати не більше 20-30 хвилин при кількості 20-25 слайдів, причому демонстрація одного слайду займає близько 1 хвилину.

Зазначимо, етапи підготовки мультимедійної навчальної презентації:

- структуризація навчального матеріалу;
- складання сценарію реалізації;
- розробка дизайну презентації;
- підготовка медіафрагментів (тексти, ілюстрації, відео, запис аудіофрагментів);
- підготовка музичного супроводу;
- тест-перевірка готової презентації.

Проте під час створення мультимедійної презентації необхідно враховувати не тільки відповідні принципи класичної дидактики, але й специфічні підходи використання комп'ютерних мультимедійних презентацій.

Важливим моментом є розподіл навчального матеріалу на слайдах: він повинен подаватися порціями, зручними для сприйняття. Нелогічно на одному слайді розмішувати багато інформації, навіть якщо вона має відношення до суті питання, що викладається на ньому. Презентація інформації за допомогою програми PowerPoint є також самостійно підібраним матеріалом і за допомогою даної програми

дає можливість охопити всі види мовленнєвої діяльності студентів (писання, читання, говоріння, аудіювання та переклад).

Використання цифрового способу передачі відео- та аудіоматеріалу дозволяє оперативно звертатися до необхідного фрагменту навчального відеофільму, що дає можливість багаторазово повторювати важливі фрагменти.

Висновок. Підбиваючи підсумки, можна зробити такі висновки: в сучасних умовах викладання у вищих учбових закладах не можна обмежуватися тільки традиційними формами і методами навчання, необхідно упроваджувати в учбовий процес елементи мультимедійного навчання і автоматизованого тестування знань студентів. Таким чином, впровадження сучасних та інноваційних підходів до викладання іноземної мови студентам ВНЗ є необхідним та закономірним. Як показує практика, мультимедійні методи навчання підвищують якість навчального процесу та інформативність матеріалу, розвивають пізнавальні здібності студентів і прагнення до самовдосконалення.

Дистанційна освіта дає змогу студентам реалізувати свої здібності, забезпечує інтеграцію в сучасне суспільство. Організація мережевого процесу навчання забезпечує гнучкість, динамічність та індивідуалізацію навчального процесу, активний зворотний зв'язок між викладачем і студентом. Дистанційне навчання при вивченні іноземної мови провокує активну пізнавальну та творчу діяльність слухачів за допомогою будування особливого освітнього простору.

Ми надали найпростіші приклади подачі учбового матеріалу за допомогою мультимедійних технологій для студентів технічних спеціальностей.

Викладачі, засвоюючи та впроваджуючи сучасні інформаційні технології, можуть ускладнювати завдання не лише для студентів, але й вдосконалюючись самостійно, використовуючи більш складні аспекти та можливості інноваційних мультимедійних технологій у викладанні іноземної мови професійного спрямування.

Безперечно проблема застосування

інноваційних технологій у навчанні іноземних мов потребує подальшого розгляду. Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо в аналізі зарубіжного досвіду застосування інноваційних технологій у навчанні іноземних мов, а також детальнішому аналізі інноваційних технологій дистанційного навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Астляйтнер Г. Дистанционное обучение посредством WWW: социальные и эмоциональные аспекты / Г. Астляйтнер // Гуманитарные исследования в Интернете / Под ред. А. Е. Войскунского. - М., 2000. - С. 341-342.
2. Бекренёва І. І. Використовуємо сучасні підходи у викладанні англійської мови. - Х.: Основа, 2007. - 95с.
3. Денисова Ж. А. Мультимедийная презентация языкового материала как методический прием [Текст] / Ж. А. Денисова, М. К. Денисов // Иностранные языки - 2008. - №3. - С. 20-27.
4. Молянинова О. Г. Мультимедиа в образовании (теоретические основы и методика использования): монография / О.Г. Молянинова. - Красноярск: Издательство: КрасГУ, 2002. - 300 с.
5. Нісімчук А. С., Падалка О. С, Шпак О. Т. Сучасні педагогічні технології : Навч. посіб. - К., 2000.
6. Овсянников В. И. Заочное и дистанционное образование: близнецы или антиподы? / В. И. Овсянников // Открытое образование. - 2002. - № 2. - С. 64-73.
7. Полат Е. С. Педагогические технологии дистанционного обучения: уч. пособие для студ. высш. учеб.заведений. / Е.С. Полат - М.: ИЦ "Академия", 2008. - 392 с.
8. Шахіна І. Ю. До питання про мультимедійні технології / І. Ю. Шахіна // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : Вісник НТУ «ХПІ». - 2012. - № 32. - С. 184-192.

TRANSLITERATION OF REFERENCES:

1. Astlyaytner H. Dystantsyonnoe obuchenye posredstvom WWW: sotsyal'nye y emotsional'nye aspekty / H. Astlyaytner // Humanytarnyye yssledovaniya v Ynternete / Pod red. A. E. Voyskunskoho. - M., 2000. - S. 341-342.
2. Bekren'ova I. I. Vykorystovuyemo suchasni pidkhody u vykladanni anhliys'koyi movy. - Kh.: Osнова, 2007. - 95s.

3. Denysova Zh. A. *Mul'tymedynaya prezentatsiya yazykovoho materiala kak metodycheskiy priyem [Tekst] / Zh. A. Denysova, M. K. Denysov // Ynostrannyye yazyky – 2008. – #3. – S. 20-27.*
4. Molyanynova O. H. *Mul'tymedya v obrazovanii (teoretycheskiye osnovy y metodyka yspol'zovaniya): monohrafiya / O.H. Molyanynova. – Krasnoyarsk: Yzdatel'stvo: Kras HUU, 2002. – 300 s.*
5. Nisimchuk A. S., Padalka O. S, Shpak O. T. *Suchasni pedahohichni tekhnolohiyi : Navch. posib. – K., 2000.*
6. Ovsyannykov V. Y. *Zaochnoe y dystantsyonnoe obrazovaniye: blyznetsy yly antypody? / V. Y. Ovsyannykov // Otkrytoe obrazovaniye. – 2002. – # 2. – S. 64-73.*
7. Polat E. S. *Pedahohicheskiye tekhnolohyy dystantsyonnoho obucheniya: uch. posobie dlya stud. vyssh. ucheb.zavedeniya. / E.S. Polat - M.: YTs "Akademya", 2008. – 392 s.*
8. Shakhina I. Yu. *Do pytannya pro mul'tymediyi tekhnolohiyi / I. Yu. Shakhina // Problemy ta perspektivy formuvannya natsional'noyi humanitarno-tekhnichnoyi elity : Visnyk NTU «KhPI». – 2012. – # 32. – S. 184–192.*

Dernova Tetiana

Senior Teacher, Foreign Languages Department,
Cherkasy State Technological University, Cherkasy , Ukraine
E-mail: dernovayaleo@mail.ru

Ihnatyeva Olha

Ph.D., Associated Professor of Foreign Languages Department,
Cherkasy State Technological University, Cherkasy , Ukraine
E-mail: glory1980@rambler.ru

Riabtseva Iryna

Senior Teacher of Foreign Languages Department,
Cherkasy State Technological University, Cherkasy , Ukraine
E-mai: ryabtseva07@rambler.ru

DISTANCE EDUCATION FOR STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALTIES: A NEW APPROACH IN TEACHING AND LEARNING FOREIGN LANGUAGES